

Anayasa Mahkemesi Görevsizlik ve Yetkisizlik Kararları Bakımından Öngörülen Temyize Başvuru Süresini Değerlendirdi

22 May 2016

Anayasa Mahkemesi 23 Şubat 2016 tarih ve 29633 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan kararıyla Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun ("**HMK**") 20(1) Maddesinde öngörülen verildiği anda kesin olan görevsizlik veya yetkisizlik kararlarında, görevli veya yetkili mahkemeye başvuru için öngörülen sürenin karar tarihinden itibaren başlaması kuralının Anayasa'ya uygunluğunu değerlendirdi.

Anayasa Mahkemesi, 10.2.2016 tarihli, E. 2015/96, K. 2016/9 sayılı kararıyla, söz konusu kuralı, ortaya çıkardığı sonuçları da göz önünde bulundurarak, hak arama özgürlüğünü amacını aşacak şekilde sınırlandırdığı ve Anayasa'ya aykırılık teşkil ettiği gerekçesiyle iptal etti. Anayasa Mahkemesi söz konusu maddede yer alan "*bu karar verildiği anda kesin ise bu tarihten itibaren*" ibaresinin iptaline karar verdi. Söz konusu ibarenin iptal edilmesi nedeniyle doğacak yasal boşluk kamu yararını ihlal edecek nitelikte görüldüğünden, iptal kararının Anayasa Mahkemesi kararının Resmi Gazete'de yayım tarihinden 9 ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiştir.

Anayasa Mahkemesi iptal kararında, iki haftalık temyiz süresinin verildiği anda kesin olan hükümler bakımından ne zaman başlayacağını belirtmediği gibi mahkemenin bu konuda bir açıklama yapma yetkisi de bulunmamaktadır. Ancak Türk Hukuku'nun genel hükümleri uyarınca (HMK md. 91) bu süre kararın taraflara tefhimi yahut tebliği ile başlayacaktır. Bu konuda yargısal yahut yasama eliyle ayrıca bir açıklık getirilmesi gerekmektedir.

Anayasa Mahkemesi aşağıdaki değerlendirmelerde bulunmuştur:

- Görev ve yetki dava şartlarından olup mahkemenin her aşamasında re'sen ya da taraflardan birinin itirazı üzerine incelenerek, görevsizlik veya yetkisizlik kararı verilebilmektedir.
- Bu kararlar, taraflardan birinin ya da her iki tarafın yokluğunda verilebileceği gibi mahkeme tarafından HMK m.320 gereğince taraflar duruşmaya davet edilmeden dosya üzerinden de verilebilmektedir.
- Tarafların yokluğunda verilen görevsizlik veya yetkisizlik kararı verildiği anda kesin ise söz konusu kural gereği görevli veya yetkili mahkemeye başvurmak için taraflara tanınmış olan iki haftalık kesin süre kararın verildiği tarihten itibaren işlemeye başlayacaktır.
- Bu halde, taraflara tefhim ve tebliğ şartı aranmadığından, tarafların karardan haberdar olma olasılığı son derece sınırlı olacaktır. Kararı öğrenme imkânı olmayan tarafın, dava dosyasının görevli veya yetkili mahkemeye gönderilmesini talep etme imkânı da bulunmayacaktır. Böyle bir durumda, davanın açılmamış sayılmasına karar verilerek, usul hukuku bakımından hak kayıpları yaşanacaktır.
- Oysaki temel hak ve özgürlükler özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasa'da öngörülen sebeplerle ve ancak kanunla sınırlandırılabilirler. Öze dokunmayan müdahalelerin de demokratik toplum düzeninin gereklilikleri ile ölçülülük ilkesine aykırı teşkil etmemesi gerekmektedir.

- Mahkemeye erişim hakkı, Anayasanın 36. Maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkının bir unsuru olarak kabul edilmektedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne göre de mahkemeye erişim hakkına ilişkin sınırlandırmaların hakkın özünü zedeleyecek şekilde olmaması gerekmektedir.
- Kanun koyucunun, verildiği anda kesin olan kararlar bakımından öngörülen sürenin karar tarihinden itibaren işlemeye başlamasını öngörmesi ile yargılamayı hızlandırma ve iş yükünü azaltmayı amaçladığı anlaşılmaktadır. Ancak getirilen düzenleme ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir denge yoktur çünkü tarafların yokluklarında verilen kesin kararlar bakımından, tebliğ veya tefhim öngörülmediği için taraflar kararların varlığından geç haberdar olarak, hak kaybı yaşayabileceklerdir.
- Öte yandan, verildiği anda kesin olan görevsizlik veya yetkisizlik kararları için görevli veya yetkili mahkemeye başvurulması için öngörülen sürenin işlemeye başlaması bakımından tebliğ veya tefhim tarihinin öngörülmemesi, mahkemeye ulaşmada açık ve pragmatik bir imkan sunmadığı gibi HMK m.91 uyarınca sürelerin tebliğ veya kanunda öngörülen hallerde tefhim ile işlemeye başlayacağı kuralına da aykırılık teşkil etmektedir.
- Anayasa Mahkemesi yukarıda açıklanan sebeplerle söz konusu süreye ilişkin kuralın temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasındaki ilkelere aykırılık teşkil ettiği gerekçesiyle iptaline hükmetmiştir.

Karar metninin tümüne bu [link](#)ten ulaşabilirsiniz.

İLGİLİ ÇALIŞMA ALANLARI

- [Soruşturmalar](#)

Related Attorneys

- [BURAK BAYDAR](#)